

Sygn. akt III Ca 1153/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia Sądu Okręgowego Gabriela Sobczyk

Protokolant Aleksandra Sado-Stach

po rozpoznaniu w dniu 26 maja 2020 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. Ś.

przeciwko E. Ć.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim

z dnia 28 maja 2019 r., sygn. akt I C 2220/18

1) zmienia zaskarżony wyrok:

a) **w punkcie 1 w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powoda 2000 zł (dwa tysiące złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 25 lipca 2017r.;**

b) **w punkcie 2 w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powoda 154zł (sto pięćdziesiąt cztery złote) tytułem zwrotu kosztów procesu;**

2) oddala apelację w pozostałej części;

3) znosi pomiędzy stronami koszty postępowania odwoławczego.

SSO Gabriela Sobczyk

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 maja 2019r. Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim uwzględnił powództwo M. Ś. i zasądził od pozwanej E. Ć. na rzecz powoda 3600,-zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 25.07.2017r. za jednoczesnym wydaniem przez powoda pozwanej projektu koncepcyjnego elewacji oraz zagospodarowania terenu. Ponadto zasądził od pozwanej na rzecz powoda 1017 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu. W punkcie 3 w pozostałej części powództwo oddalono.

W uzasadnieniu wskazano, że powód domagał się zasądzenia od pozwanej ww. kwoty z odsetkami o kosztami procesu, wskazując, że na podstawie umowy o dzieło z 8.10.2016r. pozwana zobowiązała się do wykonania projektu zagospodarowania terenu i projektu wnętrza w kolejno wskazanych terminach. Na poczet wykonania umowy powód wpłacił zaliczki: 8.10.2016r. 2000 zł, 14.11.2016r. 800 zł, 13.03.2017r. 800 zł. Pozwana nie wykonała przedmiotu

umowy. Wskazał, że z §7 umowy oraz dowodów przekazania zaliczek wynika, że wobec nieprzekazania dzieła zamawiającemu z winy wykonawcy wpłacone zaliczki winny zostać zwrócone. Mimo przedprocesowego wezwania pozwana nie dokonała zapłaty. Wskazał, że w treści wezwania do zapłaty oświadczone wyraźnie, że wobec braku wykonania dzieła w terminie na zasadzie art. 635 kc powód odstępuje od umowy.

Nakazem zapłaty z dnia 25.05.2018r. Sąd Rejonowy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu. Pozwana wniosła od niego sprzeciw, domagając się w nim oddalenia powództwa i zasądzenia kosztów procesu. Pozwana zaprzeczyła, by do niewykonania umowy miało dojść jej winy. Zarzuciła, że powód nie współpracował z pozwaną i nie akceptował poszczególnych projektów, a dalsze wykonanie umowy uzależnione było od jego wyboru co do poszczególnych pomieszczeń. Powód nie podejmował decyzji, zaś co do przedłożonych mu projektów nie zgłaszał zastrzeżeń. Nie podejmował też decyzji co do wyboru materiałów. Każdy etap wymagał akceptacji przedłożonej części przez powoda, czego powód nie czynił. Zarzuciła, że powód nie wykazał zasadności dochodzonego roszczenia. Podniosła, że przekazała znaczną część projektów, lecz wobec braku płatności co do pozostałych części i braku dobrej woli powoda co do odbioru całości projektów i co za tym idzie uregulowania płatności w całości, umowa ze strony pozwanej została zrealizowana w całości.

W toku postępowania pozwana powoływała się na art. 54 prawa autorskiego, zarzucając że pozwany nie wyczerpał trybu odstąpienia od umowy wynikającego z tego przepisu. Wskazywała, że dzieło będące przedmiotem umowy stanowiło jednocześnie utwór autorski. Pozwana podniosła, że umowę wykonała w takim zakresie, w jakim było to możliwe, zważywszy na brak współdziałania w jej realizacji ze strony powoda. Zarzuciła, że w powód w ramach wykonania umowy wymusił na niej wykonania znacznie większej ilości usług niż przewidziane w umowie. Powód mimo nieuregulowania całości należności wykorzystał projekty przygotowane przez pozwaną, czym naruszył jej majątkowe prawa autorskie.

Sąd Rejonowy ustalił, że strony zawarły umowę (...).10.2016r., którą pozwana zobowiązała się wykonać na rzecz powoda projekt zagospodarowania terenu oraz projekt wnętrza autosalonu, którego budowę prowadził powód jako właściciel, za cenę 10000,-zł. Umowa realizowana miała być w częściach. Na poczet prac powód zobowiązał się uiścić zaliczkę 2000,-zł. Strony ustaliły, że jeśli dzieło nie zostanie przekazane zamawiającemu z winy wykonawcy, zwraca on zaliczkę, którą otrzymał. Za projekt zagospodarowania terenu i projekt koncepcyjny elewacji uiścić miał 800,-zł /płatne po przekazaniu mu poprzez protokół/, dalej za projekt koncepcyjny wnętrza miał zapłacić 800-zł /także przekazane miało być poprzez protokół/. Następnie pozwana miała wykonać: projekt techniczny zagospodarowania terenu, projekt techniczny wnętrza /przekazania także poprze protokół/. Termin końcowy wykonania wszystkich prac wynikających z umowy strony ustaliły na 30.01.2017r. Sąd Rejonowy ustalił, że oczywistym celem umowy było wykonanie jej w całości. Powód w dacie zawarcia umowy uiścił na rzecz pozwanej 2000,-zł. W dniu 14.11.2016r, zapłacił 800,-zł, 13.03.2017r. kolejne 800,-zł. Umowa nie została jednak wykonana ani w terminie. Sąd Rejonowy ustalił, że powód miał własną wizję budowanego obiektu. Nie potrafił dogadać się z pozwaną co do koncepcji wnętrza, gdyż pozwana z wszelką cenę starała się forować własne koncepcje, które znacznie odbiegały od wymagań powoda, który był jej klientem, a czego pozwana zdawała się nie przyjmować do wiadomości. Pozwana nie zaakceptowała żadnej z wizji inwestycji przedstawionej jej przez powoda. Pozwana nie konkretyzowała koncepcji, tylko wyszukiwała po kilka z danego rodzaju produktów czy materiałów, przesyłała mailem powodowi, który w jej ocenie sam miał sobie wybrać coś z tego, co mu przedstawiła. Dochodziło do częstych opóźnień głównie z tego powodu, gdyż realizacja inwestycji polegała także na konieczności zamówienia materiałów, co wiązało się z okresem oczekiwania na dostawę. Opóźnienie wynikało także z braku realizacji w umówionym terminie poszczególnych części projektu. Pozwana nieraz przekładała spotkania, na która wcześniej była z powodem umówiona. Z fizyczną realizacją inwestycji w zakresie wykonania wnętrza autosalonu wykonawca K. M. uzależniony był od czasu działania pozwanej. Często stawiany był w sytuacji przestoju, gdyż nie wiedział jakie np. ma materiały i w jakiej ilości. Wykonując pewien etap inwestycji zgodnie z projektem nie posiadał całości rysunków, które pozwoliłyby mu zrealizować całość inwestycji. Po upływie około tygodnia pozwana przekazała mu kolejne rysunki, z których wynikało, że dokonała w nich zmian sprzecznych z pierwotnymi ustaleniami i które wywoływały konieczność dokonania przebudowy. Świadek pod nieobecność powoda

nie mógł podjąć decyzji co do przebudowy. W odczuciu pozwanej powód oczekiwał od niej więcej niż wynikało z umowy. Nie dążyła jednak do jej rozwiązania ani od niej nie odstąpiła.

Sąd Rejonowy ustalił, że korespondencję mailową strony prowadziły od października do listopada 2016r. W styczniu 2017r. powód otrzymał od pozwanej dopiero wstępne wizualizacje niektórych pomieszczeń. Wiele spotkań, na które pozwana umawiała się z powodem było przekładanych z uwagi na przyczyny leżące po stronie pozwanej. W mailu z dnia 23.05.2017r. powód zarzucił pozwanej niewykonanie umowy, brak protokołów zdawczo – odbiorczych oraz podważył zasadność żądania przez nią dalszej części wynagrodzenia. Podniósł, że pozwana pobrała już 3600,- zł i to za części umowy, z których także nie wywiązała się /brak protokołu/. Poinformował pozwaną, że przez jej opieszałość traci kolejnych wykonawców, a realizacja inwestycji stale opóźnia się. Wezwał pozwaną do dostarczenia w ciągu 14 dni kompleksowego projektu zagospodarowania terenu i wnętrza. Jednocześnie oświadczył, że jeżeli we wskazanym terminie nie otrzyma całości przedmiotu umowy, domaga się zwrotu zapłaconych 3600 zł. Pozwana w mailu z tego samego zarzuciła mu nieplacenie za wykonaną pracę. W mailu z 24.05.2017r. pozwana domagała się ustalenia terminu w dniu 5.06.2017r. po 15.30. Powód wskazał datę 7.06. 15.30, po wcześniejszym zapoznaniu się z projektem. W dniu 7.06.2017 powód zarzucił pozwanej, że przesłała mu wizualizację budynku w niewielkiej części, która z nikim nie była uzgodniona. Pozwana oświadczyła, że z projektem zapozna powoda dopiero w dniu 7.06.2017r. Mailem z 12.06.2017r. powód domagał się zwrotu zapłaconych 3600,-zł w terminie 7 dni pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.

Sąd Rejonowy ustalił, że pozwana zrealizowała tylko punkt 2 i 3 umowy to jest projekt koncepcyjny elewacji oraz zagospodarowania terenu i projekt koncepcyjny wnętrza, przy czym wszystko z przekroczeniem znacznym terminu wynikającego w umowy. Nic z tego nie zostało jednak przekazane poprzez protokół ani samo w sobie nie nadawało się jako część projektu do realizacji. Sąd ustalił, że dla zrealizowania inwestycji niezbędnym było uzyskania wszystkich części stanowiących przedmiot umowy jako nierozzerwalna całość. Sąd Rejonowy ustalił też, że po zakończeniu współpracy z pozwaną powód zlecił wykonanie projektu wnętrza innej firmie, która wywiązała się z tego bez zarzutu. W realizacji inwestycji bez udziału pozwanej powód w żadnym zakresie nie wykorzystał tej części projektu, którą zrealizowała. Pismem z dnia 5.07.2017r. wysłanym 10.07.2017r. pełnomocnik powoda wezwał pozwaną do zwrotu uiszczonych 3600,-zł w terminie 14 dni od daty wezwania, nie później niż do 24.07.2017r., z ostrożności, jednak, gdyby oświadczenie powoda pozwana oceniła opacznie, oświadczył, że wobec braku wykonania dzieła w terminie na podstawie art. 635 kc odstępuje od umowy.

W oparciu o te ustalenia Sąd Rejonowy uznał powództwo za uzasadnione w całości co do roszczenia głównego i w przeważającej części co do odsetek za opóźnienie. Wskazał, że strony zawarły umowę o dzieło, która wyczerpuje definicję ustawową art. 627 kc. Stwierdził, że umowa z dnia 8.10.2016r. nie została wykonana. Zdaniem Sądu pozwana nie może zarzucać, że umowę wykonała na tyle na ile mogła. Skoro nie wykonała umowy w całości, oznacza to, że umowa wykonana nie została. Wskazał, że mimo iż pozwana zanim przystąpiła do wykonania umowy, wykonywała aranżację wnętrza budynku dla rodziców powoda, to nie oznacza to, że z uwagi na te czynności, nie mogła wykonać umowy z 8.10.2016r. w rozsądnym terminie. Wskazał, że strony zgodnie akceptowały przekroczenie umówionego na piśmie terminu, jednakże dzieło miało być wykonane w terminie rozsądnym, a to z uwagi chociażby na wiadome pozwanej przestoje w pracach firmy, która fizycznie prace wykonywała. Sąd Rejonowy wskazał, że pozwana nie wykazała zarzutu, że powód wymagał od niej więcej niż wynikało to z umowy. Wskazał, że pozwana opóźniała się z wykonaniem umowy, a terminy spotkań stron dotyczące jej wykonania były przekładane. Wskazał, że nie przyjęła do wiadomości, że to powód jest klientem, zatem winna uwzględniać jego koncepcję o ile jest możliwa do realizacji. Z dowodów zebranych w sprawie nie wynika, by powód przedstawiał pozwanej koncepcje niemożliwe do realizacji.

Sąd Rejonowy uznał, że w sprawie doszło do skutecznego odstąpienia od umowy. Uznał, że umowa stron była umową rezultatu. Rezultatem tym miał być projekt, który nie został wykonany; zatem rezultat nie został osiągnięty. Wskazał, że w sprawie chodzi nie o kilka umów, a o jedną umowę o dzieło. Na całość składa się kilka części. Umowa miała być wykonywana częściami kolejno, przy czym istotnym było, by wszystkie elementy tej umowy zostały

wykonane. Wykonanie jedynie jednego lub kilku elementów, a tym samym uznanie ich za przedmiot odrębnej umowy, przeczyłoby istocie i celowi umowy, w szczególności celowi gospodarczemu.

W ocenie Sądu Rejonowego niezależnie więc, czy chodzi o przepisy kodeksu cywilnego, czy przepisy prawa autorskiego, doszło w sprawie do skutecznego odstąpienia od umowy. Zgodnie z art. 55 ust.2 ustawy o prawie autorskim(...), jeżeli twórca nie dostarczył utworu w przewidzianym terminie, zamawiający może wyznaczyć twórcy odpowiedni dodatkowy termin z zagrożeniem odstąpienia od umowy, a po jego bezskutecznym upływie może od umowy odstąpić. Sąd uznał, że w treści korespondencji mailowej powód wyraźnie określił pozwaną 14 dniowy termin. Skoro dzieło nie zostało wykonane zgodnie z umową, pozwana zobowiązana jest do zwrotu tej części wynagrodzenia, którą otrzymała. Utwór, jakim miało być dzieło nie powstał. Jednocześnie jednak przedmiotem umowy nie było przeniesienie praw do tego utworu, a wykonanie dzieła na rzecz konkretnej osoby w celu wykorzystania wyłącznie w ramach prowadzonej przez nią własnej inwestycji, dla siebie. W ocenie sądu rejonowego, w kwestii odstąpienia od umowy o dzieło niewykonanej stosować należy więc nie przepisy ustawy o prawie autorskim, a przepisy kodeksu cywilnego, tu art. 635 kc. Powołany przepis nie wymaga, by opóźnienie było przez wykonawcę zawinione, a zatem, by popadł w zwłokę; wystarczy, że opóźnienie to nastąpiło. Odstąpienie jest możliwe także jeszcze przed upływem terminu do wykonania dzieła. Nadto zgodnie z orzecznictwem SN odstąpienie od umowy na podstawie art. 635 kc jest możliwe także w okresie opóźnienia się przyjmującego zamówienie z wykonaniem dzieła. Odstąpienie takie może nastąpić bez wyznaczania dodatkowego terminu, gdy wystąpi przewidziany w tym przepisie stan opóźnienia z rozpoczęciem lub zakończeniem umówionego dzieła.

Sąd Rejonowy wywiódł, że nawet jeśli wbrew postanowieniom umowy na piśmie powód zaakceptował fakt, że umowa nie zostanie wykonana do 30.01. 2017r., to pozwana winna dążyć do jak najszybszego jej wykonania albo – o ile przeszkód doznała z uwagi na osobę powoda – sama od umowy odstąpić albo ją rozwiązać, czego nie uczyniła. Ukończenie dzieła winno było nastąpić w rozsądnym terminie, natomiast z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że jeszcze pod koniec maja 2017r pozwana nie wykonała nawet połowy czynności wynikających z umowy. W istocie nawet dwa pierwsze punkty umowy nie zostały do końca wykonane z uwagi na brak protokołu przekazania zgodnie z postanowieniami umowy. Powód mimo to zapłacił pozwaną należność za punkt 1-3 umowy, licząc na dalszą efektywną współpracę. Sąd Rejonowy wskazał, że kwota wskazana w punkcie 1 umowy (2000 zł) stanowiła zaliczkę na poczet wynagrodzenia wynikającego z umowy. Wskazał, że zgodnie z par. 7 umowy, w razie niewykonania dzieła z winy wykonawcy, zwraca on zaliczkę zamawiającemu. Wskazał, że kwotę zwrotu zaliczki strony uregulowały w umowie odmiennie do regulacji wynikającej z kc, przyjmując że dla zasadności żądania zwrotu zaliczki wystarczy niewykonanie przedmiotu umowy z winy wykonawcy; nie zachodzi w tym zakresie konieczność składania oświadczenia o odstąpieniu. Zatem wyłącznie co do 3600,-zł, w sytuacji stwierdzenia przyczyny niewykonania umowy po stronie wykonawcy, złożyć należało oświadczenie o odstąpieniu. Sąd Rejonowy wskazał na treść art. 494 §1 kc.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o uwzględnieniu powództwa sąd I instancji wskazał art. 635 kc w związku z art. 494§1 zd. 1 kc i art. 354 kc. O odsetkach za opóźnienie orzekł na podstawie art. 481 kc. Wskazał, że odsetki zasądzono od dnia następującego po upływie terminu 14 dni wynikającego z wezwania do zapłaty licząc od daty jego nadania w placówce nadawczej. Orzeczenie o kosztach procesu Sąd Rejonowy oparł na art. 98 kpc.

Apelację od tego rozstrzygnięcia wniosła pozwana, zaskarżając wyrok w części uwzględniającej powództwo. Zarzucił naruszenie prawa materialnego a to art. 491§2 w zw. z art. 379§2kc w zw. z art. 644kc w zw. z art. 65§2kc poprzez ich niezastosowanie i dorozumiane przyjęcie, że przedmiot umowy nie był podzielny, a odstąpienie dotyczyło całego przedmiotu umowy pomimo że przedmiot umowy był podzielny a powód nie zwrócił pozwaną przedmiotu, wykorzystał wykonane projekty w toku procesu budowlanego oraz potwierdził, że płacił pozwaną za wykonane prace, a umowa pomiędzy stronami wyodrębnia zakresy częściowe. Zarzucił ponadto naruszenie art. 54 ustawy z 4 lutego 1994r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez jego niezastosowanie i oparcie rozstrzygnięcia na art. 635kc, podczas gdy przedmiotem umowy było dzieło stanowiące utwór autorski, zatem do skutków odstąpienia od umowy na skutek niedotrzymania umownego terminu wykonania dzieła – utworu oraz jego wadliwego wykonania nie mają zastosowania przepisy kodeksu cywilnego o umowie o dzieło, lecz przepisy art. 54,55, i 59 ustawy z 4 lutego 1994r. o

prawie autorskim i prawach pokrewnych jako przepisy szczególne. Zarzuciła ponadto naruszenie art. 98 kc w zw. z art. 104kc poprzez ich niezastosowanie i dorozumiane uznanie, że pełnomocnik powoda był uprawniony do odstąpienia od umowy z pozwaną, podczas gdy treść przedłożonego pełnomocnictwa na taką ocenę nie pozwala, a jednostronna czynność prawna dokonana bez umocowania lub z przekroczeniem jego zakresu powinna być uznana za nieważną.

Zarzuciła też:

- naruszenie art. 233§1kpc poprzez nierozważenie wszystkich okoliczności sprawy i pominięcie faktu że oświadczenie o odstąpieniu zostało złożone bez właściwego umocowania i nie mogło być konwalidowane późniejszymi oświadczeniami i czynnościami procesowymi;

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu przez sąd, że powód odstąpił skutecznie od umowy w całości, pomimo, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie pozwalał na przyjęcie, że odstąpienie jeśli było skuteczne obejmowało wyłącznie zakres przedmiotowy podzielnego dzieła, który nie został przekazany powodowi przed datą odstąpienia a za który powódka otrzymała wynagrodzenie,

-błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu przez sąd, że działania pozwanej nosiły znamiona niestaranności i świadczyły o braku woli współpracy podczas gdy treść korespondencji pomiędzy stronami prowadzi do wniosku odmiennego tj. wniosku że pozwana prawidłowo i starannie wykonywała umowę, przy czym do jej pełnej realizacji nie doszło z przyczyn leżących po stronie powoda, który zaprzestał współpracy z pozwaną, czemu dał wyraz m. in. w nieskutecznym odstąpieniu od umowy,

- naruszenie art. 328§2kpc poprzez niezastosowanie się do jego dyspozycji, skutkujące brakiem wskazania przez Sąd w uzasadnieniu skarżonego wyroku oceny zawartego w sprawie materiału dowodowego w tym w szczególności brakiem oceny i zakresu wykorzystania przez powoda prac wykonanych przez pozwaną; brakiem oceny zeznań powoda w przedmiocie potwierdzenia że płacił za prace faktycznie wykonane w kontekście podzielnosci dzieła i zakresu odstąpienia, brakiem oceny skuteczności odstąpienia pomimo braku umocowania pełnomocnika do dokonania jednostronnej czynności materialnoprawnej, brakiem oceny zaniechania przez powoda skierowania do pozwanej wezwania w trybie art. 54§2ustawy o prawie autorskim oraz zakreślenia odpowiedniego terminu.

Stawiając wskazane zarzuty pozwana wniosła o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja w części została uwzględniona. Poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne wymagały modyfikacji. Analiza treści pisemnej umowy stron prowadzi do wniosku, że strony przewidziały w niej, że zaliczką była jedynie kwota 2000 zł wypłacona pozwanej bezpośrednio po jej zawarciu. Kwota 1600zł została zapłacona przez powoda w toku wykonywania umowy. W umowie wskazano, że kwoty te miały być należne za wykonanie poszczególnych etapów projektu, a to projekt koncepcyjny wnętrza i otoczenia budynku. Wypłacając te kwoty pozwanej powód potwierdził, że wykonanie umowy w tej części nastąpiło. Inna interpretacja zachowania powoda pozostawałaby w sprzeczności z treścią łączącej strony umowy, która nie została przez nie zmieniona. Podnieść należy, że umowa pierwotna nie określiła solennego terminu wykonania dzieła (projektu jako utworu). Tym samym termin ten został zakreślony dopiero przez powoda w treści maila kierowanego do pozwanej na 7 czerwca.. Pozwana niewątpliwie terminu tego nie dochowała, bowiem nie przedstawiła powodowi projektów technicznych. W odróżnieniu do koncepcji zagospodarowania, projekt taki winien zawierać dokładne dane co do materiałów oraz wymiarów pozwalające na realizację. Z przedstawionej przez pozwanej dokumentacji nie wynika, aby taką dokumentację powodowi złożyła. Rację ma przy tym Sąd Rejonowy wskazując, że z przedstawionej korespondencji wynika, że pozwana wielokrotnie

zmieniała terminy spotkań z powodem, które to spotkania stanowiły element wykonania umowy. Strony nie uzgodniły w umowie terminów tych spotkań, w szczególności pory dnia, w jakiej będą one mieć miejsce. Stąd stanowisko pozwanej że mogły one mieć miejsce jedynie w godzinach popołudniowych nie jest usprawiedliwione treścią umowy.

Do zawartej przez strony umowy w ocenie sądu okręgowego mają zastosowania przepisy ustawy z 4 lutego 1994r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, w tym wynikający w tej ustawy tryb odstąpienia od umowy (t. jedn. Dz. U. z 2019 poz.1231). Art. 1 ust.2 wyraźnie wskazuje, że przedmiotem prawa autorskiego są utwory plastyczne, wzornictwa przemysłowego, architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne, a przy tym zawarty tam katalog nie jest zupełny. Stworzenie przez pozwaną projektu zagospodarowania terenu oraz projektu wnętrza oraz projektów koncepcyjnych elewacji i zagospodarowania terenu oraz wnętrza mieści się w definicji określonej w art.1 ust.1 tej ustawy. Treść maila z 23 maja 2017r. skierowanego do pozwanej zawierającego zastrzeżenie żądania zwrotu uiszczonej kwoty w razie niedochowania określonego terminu 14 dni nie może być traktowana za równoważną z zagrożeniem odstąpienia od umowy. Tym samym w związku z brzmieniem art. 54 ust.2 ww. ustawy, nie można uznać, aby doszło w sposób prawidłowy do odstąpienia od umowy. W tym kontekście nie było konieczne dla rozstrzygnięcia sprawy rozważanie, czy pełnomocnik pozwanej składając oświadczenie o odstąpieniu był należycie do tej czynności umocowany.

Podzielić należy stanowisko pozwanej co do tego, że jej świadczenie miało charakter podzielny. Zgodnie z art. 379§2kc, świadczenie jest podzielne, jeżeli może być spełnione częściowo bez istotnej zmiany przedmiotu lub wartości. W samej umowie strony określiły 4 etapy umowy, każdy z nich stanowił odrębny utwór. Niewątpliwie były one ze sobą powiązane. Doświadczenie życiowe, jak i społeczno- gospodarcze przeznaczenie ww. utworów wskazuje jednak, że każdy z nich mógłby być przedmiotem odrębnej umowy. Niewątpliwie też mógł być wykorzystany na późniejszym etapie inwestycji przez powoda, np. poprzez przedstawienie tego utworu jako podstawy do pracy innego projektanta. Z tego punktu widzenia nie ma zasadniczego znaczenia, czy do takiego wykorzystania doszło, ważne jest że mogło ono mieć miejsce. Powód niewątpliwie dysponował efektem pracy pozwanej, za który jej zapłacił- stosownie do treści umowy.

Podzielność przedmiotu umowy czyni zasadnym zawarty w apelacji zarzut naruszenia art. 491§2 w zw. z art. 379§2c w zw. z art. 644kc w zw. z art. 65§2kc. Zgodnie z art. 491§2kc Jeżeli świadczenia obu stron są podzielne, a jedna ze stron dopuszcza się zwłoki tylko co do części świadczenia, uprawnienie do odstąpienia od umowy przysługujące drugiej stronie ogranicza się, według jej wyboru, albo do tej części, albo do całej reszty niespełnionego świadczenia. Strona ta może także odstąpić od umowy w całości, jeżeli wykonanie częściowe nie miałoby dla niej znaczenia ze względu na właściwości zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez nią cel umowy, wiadomy stronie będącej w zwłoce. Jak już wskazano, powód dysponował efektami pracy pozwanej. Nie wykazano w toku postępowania, aby takie częściowe wykonanie nie miało dla niego znaczenia.

Źródła zawinienia pozwanej w niewykonaniu dzieła Sąd Okręgowy upatruje w zerwaniu przez nią konsultacji z powodem w sytuacji gdy on odmówił zapłaty wynagrodzenia pozwanej przed przekazaniem kolejnych końcowych już projektów. Wymaganie zapłaty przez pozwaną na tym etapie stało w sprzeczności z umową zawartą przez strony, a tym samym nie mogło być uznane za zasadne. Ponadto jak wskazano, pozwana nie dochowała terminu do dostarczenia zamówionego utworu. Nie przedstawiła przy tym ani nie wykazała okoliczności, że doszło do tego bez jej winy. Nadmienić należy, że jakkolwiek pozwana nie wykonywała umowy w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, to jednak czyniła to jako fachowiec, specjalista. Była zatem profesjonalistką. Miarę jej staranności winna być zatem oceniana w związku z art. 355§1 i 2 kc przy uwzględnieniu tej okoliczności. W granicach tej należytej staranności byłoby – w ocenie sądu – spisywanie z powodem protokołów z dokonanych uzgodnień co do założeń projektu, układu pomieszczeń, ich przeznaczenia, uzgodnionych do zastosowania materiałów, ich ceny, dostępności itp. Pozwana takich uzgodnień nie dopilnowała. Zważywszy na jej uprawnienia zawodowe, przemawia to na jej niekorzyść. Tym samym stanowi o zawinionym niedostarczeniu końcowego utworu w określonym przez powoda terminie. Zawarta przez strony umowa w §7 przewidywała konieczność zwrotu przez nią pobranej zaliczki. W konsekwencji żądanie powoda co do zapłaty kwoty 2000 zł uznano za zasadne.

Dalej idące żądanie, wobec treści zawartej umowy stanowiło wynagrodzenie za realizację poszczególnych etapów dzieła. Powód nie wykazał, że umowa stron została zmieniona. Zatem dalszych wypłaconych kwot (łącznie 1600 zł) nie można traktować jako zaliczek. Tym samym na podstawie §7 umowy nie podlegają one zwrotowi. Niewątpliwie jest, że pewne elementy umowy zostały przez pozwaną zrealizowane. Skoro zaś powód należność za nie uścił nie dokonując zmiany umowy, a w szczególności nie określając wypłaconych kwot jako "zaliczka", należało uznać, że stanowiły one zapłatę za etapy- części świadczenia z umowy. Nadmienić należy, że w rachunku datowanym na 14.11.2016r. (k. 15) widnieje podpis powoda pod zapisem: „stwierdzam wykonanie”. Podobnie podpis widnieje pod zapisami na dowodzie wypłaty z 13 03.2017r.: „ Wpłata do umowy nr (...)”. (...). Sąd okręgowy badając treść tych dokumentów doszedł do przekonania, że nie zmieniają one treści umowy zawartej pomiędzy stronami. Za zaliczkę uznał za to kwotę 2000zł wypłaconą powódce 8 i 18.10.2016r. Z bliskości daty rachunku z 18.10.2016r. z datą zawarcia umowy, jak i z poczynionych na tym dokumencie adnotacji, dołączonego dokumentu podpisanego przez powódkę datowanego na 8.10.2016.r a określonego jako rozliczenie zaliczki oraz potwierdzenia transakcji wynika jednoznacznie że kwota ta była wypłacona 8.10.2016r. (1000zł), i 18.10.2016r.(1000 zł)stanowiła przewidzianą umową zaliczkę.

Z opisanych przyczyn zaskarżony wyrok został zmieniony – na podstawie art. 386§1kpc. W orzeczeniu Sadu Okręgowego zmieniono pkt 1 i 2 wyroku Sądu Rejonowego, uznając że skutek zmiany kwoty zasądzonej od pozwanej zmienił się zakres oddalenia powództwa – które to rozstrzygnięcie zawarte było w punkcie 3 zaskarżonego wyroku. Zmiana rozstrzygnięcia o kosztach procesu wynika ze zmiany rozstrzygnięcia głównego i opiera się na art. 100 kpc (stosunkowe rozdzielenie kosztów).

Jednocześnie zważywszy na koszty poniesione przez każdą ze stron w postępowaniu odwoławczym oraz wynik postępowania odwoławczego (pozwana wygrała w 45%, powód utrzymał się w 55% ze swym żądaniem) zastosowanie w nim znalazł art. 100 kpc – w postaci wzajemnego zniesienia kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Gabriela Sobczyk